

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Muusikaosakond

Muusika õppekava

Pärimusmuusika eriala

Anne Lehtmäe

MEELELAHUTUS - MEELE LOHUTUS

Loovpraktilise lõputöö kirjalik osa

Juhendaja: Juhan Suits, MA

Lubatud kaitsmisele

Viljandi 2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. AKORDIONI AJALUGU	5
2. MINU MUUSIKALINE ARENG	7
3. DIPLOMIKONTSERT	9
3.1 Kava koostamise põhimõtted.....	9
3.2 Esitlusele tulevad palad	13
KOKKUVÕTE	19
KASUTATUD KIRJANDUS	21
LISAD	22
Lisa 1 Esitlusele tulevad jutud.....	22
SUMMARY	25

SISSEJUHATUS

Käesoleva loov-praktilise lõputöö kirjalik osa annab ülevaate minu muusikalisest arengust, õpinguaastatest Viljandi Kultuuriakadeemias, kava valiku põhimõtetest ning esitusele tulevatest paladest. Kontsert leiab aset 8. juunil kell 17:00 Pärimusmuusika Aida väikeses saalis.

Minu loov-praktilise lõputöö teema on **“Meelelahutus - meele lohutus”**. Lõputöö teema võtab kokku minu hetke arusaamad mulle olulistest teemadest, mis on mind õpinguaastate jooksul saatnud. Kindlasti ei ole need mõtted absoluutsed ja lõplikud tõed.

MEELE all pean silmas eelkõige inimese “kuuendat meelt”, mis pole võimalik viie tüüpilise meele kaudu seletada – nimetan seda eriliseks vaistuks. (ÕS 2013 **Meel**) Samas ei saa mööda vaadata sellest, et muusika paratamatult mõjutab kõige otsesemalt inimese kuulmis- ja nägemismeelt ning pean **meele** all silmas ka teatud liiki aistingute vastuvõtu ja eristamise võimet. (EKSS 2009 **Meel**) **MEELE LOHUTUSE** all pean silmas nii muusika ja tantsu läbi tunnetamise/vastuvõtmise kogemust ja seeläbi kehal/vaimul lõdvestumise ja vabanemise tunde saavutamist nii ise musitseerides kui ka muusikat kuulates ja/või selle järgi liikudes. Muusika aitab lõdvestada keha (näiteks lihaseid) ja vabastada vaimu ehk seda erilist kuuendat meelt. See tähendab, kui inimene on millegipärast närvis, siis muusika kuulamisel/ise mängimisel on teraapiline mõju – inimese meel muutub rahulikumaks.

MEELELAHUTUSE olen töösse sisse toonud, sest see sümboliseerib muusika kergemaid aspekte nagu ajaviitmine, nali, naer. Need mõisted **meelelahutus – meelelohtus** on omavahel ühenduses ja eksisteerivad koos. Diplomikontserdil olen põiminud nende mõistete erinevaid aspekte läbi vahejuttude ja muusikapalade.

Kontserdi moodustavad viis muusikapala, millest kolm on soolopalad ja kaks ansambliga. Diplomikontserdi seovad ühtseks tervikuks palade vahele esitatavad jutud. Jutuvestmisega puutusin esmakordselt kokku Kaikamäe õppelaagris, kus meile tuli jutte vestma Piret Päär. Sellest inspireerituna tekkis mõte jutuvestmist diplomikontserdil kasutada. Leian, et jutuvestmine on vahetu, siiras ja ehk ka mõtlepane- inspireeriv lugude omavahel sidumise vormiks. Diplomikontsert

on teekond, mida ilmestavad palad ja nende vahele esitatavad vahejutud, mis on omavahel põimunud.

Meie esivanematel on muusikal olnud maagiline tähendus, kus lauludel, loitsudel ja juttudel oli kindel funktsioon. Oma kontserdil olen lähtunud ideest, et muusika on eneseväljendusvahend, millel on oma funktsioon. Muusika funktsiooniks on täiendada ja võimendada juttudes esile tulevaid ideid ja mõtteid ning vastupidi. Algselt olid vaimne, pragmaatiline ning kunstiline omavahel ühendatud, kuid aja jooksul eraldus folkloor kui kunst teistest. Oluliseks sai looming ja esituse (taasloomise) protsessi väärtustamine. (Rüütel 1999)

Töö on jagatud kolmeks osaks. Esimeses peatükis annan ülevaate akordioni kujunemisest ja standardbassi- ja meloodiabassisüsteemi erinevusest. Teises peatükis räägin oma muusikalisest arengust ja mõjutajatest. Inimene on pidevas muutumises ajas, seega teen väikese vahepeatuse, et välja tuua oma muusikalised mõjutused ja mõjutajad. Kolmandas peatükis tutvustan lähemalt oma diplomikontserdi ideed ja koosseisu valiku põhimõtteid ning esitusele tulevaid palasid. Diplomikontserdil esitatud vahejutud on lisatud kirjaliku osa lõppu. (vt. Lisa 1, lk 24)

1. AKORDIONI AJALUGU

Akordioni eelkäijaks peetakse suupilli. Esimese lõõtspill valmistati Saksamaal 1822. aastal. See oli 1821. aastal sama meistri poolt leiutatud suupilli edasiarendus. Sellel pillil basse veel ei olnud. 1827. aastal arendas Viinis orelimeister Cyrill Demian pilli edasi ja nimetas selle pilli “akordioniks”, sest vasakus käes sai akorde mängida. (Sildoja 2004)

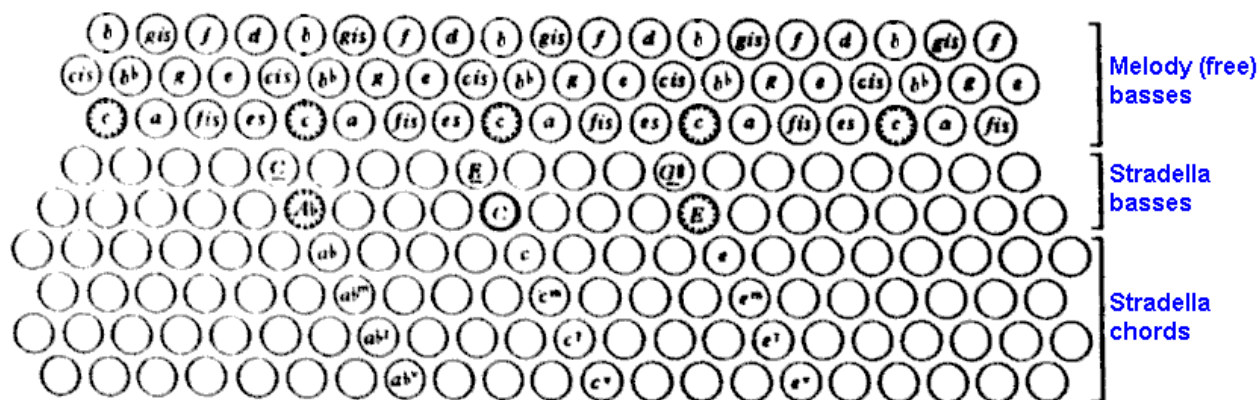
Heli tekitavad pilli sees metallplaatidel asetsevad keelekesed, mis õhu liikumise mõjul võnkuma hakkavad. Demian pani iga nupu alla kaks erineva helikõrgusega keelekest, mis olenevalt lõõtsa liikumise suunast andsid erineva noodi. (Sildoja 2004)

Kõige kuulsam Eesti lõõtsa pillimeister oli Võrumaalt pärit August Teppo. Tema tehtud pillide järgi hakati eesti lõõtsasid järgi tegema. Need pillid on vastupidavad, tugeva kõlaga ning neil on rohkete kaunistustega korpused.

Akordion

Esimesed akordionid jõudsid Eestisse 1920. aastate paiku. Esimesed pillimehed olid iseõppijad, sest kuskil polnud võimalik akordionit õppida.

Piano-akordionitel mängitakse parempoolsel klaviatuuril tavaliselt meloodiat ning vasakus käes on põhibassid ja akordinupud saatehäälteks. Standardbassidega akordionil on võimalik bassisüsteem ümber lülitada meloodiabassisüsteemile. See tähendab, et vasakus vastab tavapärase akordi nupu asemel kindla kõrgusega üksiknoot. See võimaldab mängida vasaku käega mitmes oktaavis meloodiat kui saadet. Nende kahe bassisüsteemi skeemid on välja toodud järgneval joonisel (joonis1).

Joonis 1. Meloodiabassisüsteem (ülemine), stradella e. standardbassisüsteem (alumine)

2. MINU MUUSIKALINE ARENG

Minu esimene olulisemaid kokkupuuteid muusikaga oli 6-aastasena kui alustasin balletitrennis käimist.

Muusikaõpinguid alustasin 10-aastasena Pärnu Muusikakooli ettevalmistusklassis, kus minu akordioniõpetajaks oli Reet Nurming. Akordioni eriala lõpetasin sama õpetaja all 2008. aastal ning pärast seda jäin muusikakooli lisa-aastale end täiendama. Nendel aastatel olin akordionistide ansambli “Lustige” liige erialaõpetaja Reet Nurmingu juhendamisel. “Lustige” ansambliga sai osa võetud mitmetest üle-eestilistest festivalidest konkursidest ja kontserditest.

Pärast gümnaasiumi lõpetamist astusin Viljandi Kultuuriakadeemiasse kultuurharidusosakonda huvijuht-loovtegevuse õpetaja erialale. Pärast esimese kursuse lõppu sain aru, et sooviksin muusikaga rohkem tegeleda ning astusin uuesti Viljandi Kultuuriakadeemiasse, seekord muusikosakonda pärimusmuusika õppekavale akordioni erialale.

Nende õpingute jooksul olid mu erialaõpetajateks Tuulikki Bartosik - pärimusmuusika, Reet Laube – klassikaline muusika ja jazzmuusika õpetajaks oli Jaak Lutsoja. Tuulikkiga tegelesime palju keha pingetest vabanemisega ning n. ö õige pillimängu asendi leidmisega. Teisel aastal pidin käe mootorika mahajäämise tõttu eriala eksami tegema kolmandal aastal, seetõttu oli erialatundides suur osakaal pillimängimisest tingitud pingetega tegelemisel. Tegelesime palju sellega, kuidas akordioniga eesti pärimusmuusikat mängida, nii eesti lõõtsa kui ka viiulilugusid. Tutvusin esmakordselt meloodiabasside süsteemiga. Diplomikontserdil mängin meloodiabassidel “Valss Kuimetsa Kaie järele”.

Jaak Lutsoja tundides tutvusime improvisatsiooni, jazzharmooniate ja erinevate laadidega. Tihtipeale olid Jaagu enda lood huvitava ja jõulise kõlaga, mis mind eriti paelusid ning inspireerisid ka ise sarnase kõlapildiga muusikat looma. Teismelisena kuulasin palju erinevaid raskemuusika bände nagu Rammstein, Iron Maiden, Avenged Sevenfold, Killswitch Engage, S.O.A.D. , Static-X jt. Teismelisena leidsin ühise hingamise veel Bon Jovi’t ja Scorpions’it kuulates. Leian, et tundsin jõulises muusika eneseväljenduses ära enda sisemise soovi ka sarnast muusikat luua.

Esimestel õpinguaastatel keskendusin palju sellele, kuidas eesti pärimusmuusikat akordioniga mängida. Kuulasin palju eesti lõõtsa arhiivisalvestusi ning püüdsin lõõtsale iseloomulikku bassi akordionile üle kanda. Selleks hakkasin põhibassi vajutama akordiga samal ajal, et tekiks mahlakam toon ning pärast seda vajutasin akordi uuesti. Meloodiate mängimisel aitas kaasa see, kui hakkasin meloodiaid mängima pikemate lausetena, jättes ära meloodia n. ö. lainetused, mis olid klassikalise muusika mängimisest sisse harjunud.

3. DIPLOMIKONTSERT

Järgnevides alapeatükkides annan ülevaate kava valiku põhimõtetest, põhjendan juttude ja muusika vaheldumise kasutamist kontserdil, seletan lahti mõistujutu, rahvanaljandi mõiste ning kirjeldan lühidalt jutuvestmise traditsiooni Eestis.

3.1 Kava koostamise põhimõtted

Kava ettevalmistamisel lähtusin eesmärgist esitada 20 – 35- minutiline kontsert koos palade vahele esitatavate juttudega. Kontserdil esitan viis pala, millest kolm on soolopalad ning kaks pala on ansambliga. Kontserdi repertuaar koosneb nii eesti kui ka välismaa pärimusmuusikast ning ühest omaloomingulisest palast. Diplomikontserdi eeldatavaks pikkuseks tuleb koos palade ja vahejuttudega ligikaudu 25 minutit.

Diplomikontserdi läbivaks ideeks on viia kuulajad **filosoofilisele mõtisklusele**, mida ilmestavad muusikapalade vahele loetud jutud. Muusika ja nende vahele esitatavad jutud täiendavad teineteist. Eesti pärimusmuusika palade vahele esitatavad jutud on võetud nii enda elust kui ka eesti rahvapärимusest (rahvanaljandid) ning kahele viimasele loole eelnevad erinevate maade mõistujutud.

On teada, et muusikat kasutades on võimalik muuta meeleolu. Läbi aegade on muusika olnud inimesele tähenduslik, kas siis meelelahutajaks, hobiks, professionaalseks tegevuseks või teraapiaks. Olen õpinguaastate jooksul mõistnud, et muusika on minu jaoks hetkel pigem teraapiline tegevus kui elatise teenimise vahend. Nõustun ideega, et muusika teraapilist mõju saab võtta kui maagiat, helide müstilist jõudu luua side tavainimesele tunnetamatuga ja selle läbi korrastada, parandada, harmoneerida tasakaalust kõrvale kaldunud süsteemi. (Rüütel 2003)

Levinud on arusaam, et inimene igatseb ja ülistab ikka seda, mida tal endal ei ole. Olen jõudnud järeldusele, et minu jaoks on selleks selline muusika, mida iseloomustaksid järgnevad sõnad: jõulisus, toorus, meloodilisus, pingestatus, liikuvus. Sellisel eelistusel on ilmselt põhjus teismelisena kuulatud muusikal, mida mainisin töö sissejuhatuses.

Valisin kontserdi vormiks muusikapalade ja jutu vaheldumise, et ei tekiks tühimust pingsalt ainult muusika kuulamisest. Võib öelda, et muusika on programmiline – teema, olustik on n õ ette antud ning muusika ilmestab seda. Vahejutud annavad kuulajale suuna, millistele teemadele mõelda kui on muusikapalade esitamine. Kõlapildi vaheldusrikkamaks muutmiseks kasutan erinevaid helistikke ja registreid.

Ansambel asetseb publikuga samal tasapinnal, sest poodiumile poleks kogu koosseis ära mahtunud. Soololood esitan helivõimendusega ning ansamblilood helivõimendusega. Kuna kontserdi saal on väike, ei ole trummikomplekt eraldi võimendatud. Esinejate laval paiknemine on esitatud alloleval joonisel (Joonis 3).

PUBLIK

Joonis 3. Esinejate laval paiknemine

Jutuvestmise traditsioon Eestis

Tihti peale me väljendame oma elamusi juttudena ja loome sellega enda ümber sobiva maailma. Jutuvestmine eeldab alati jutuainet, kuulajat ja vestjat. Diplomikontserdil on jutuaineks eneseotsingud, kuulajaks on publik ja vestjaks olen mina. Jutuvestmiseks olid soodsad olukorrad ühistööd ja ühisharrastused. (Päär 1999)

Tänapäeva aina kiireneva elutempoga maailmas on keeruline leida veel üht olulist jutuvestmise osa – aega. Meie esivanematel oli aega jutte rääkida ja alati jätkus teemasid, millest rääkida. Tänapäeva inimesel on aega vähe ja suhtlemine toimub interneti teel, seetõttu on diplomikontsert peatuspaigaks, kus mõtiskleda kontserdil esile tulevate teemade üle ja võtta aega ning lasta jutule järgneval muusikal tekkinud mõtteid endast läbi lasta.

Eesti rahvanaljandid

Eesti rahvanaljandite varamu on märkimisväärne – ligikaudu 20 000 naljandi üleskirjutist. Nali ja naer on olnud meie esivanemate elus olulisel kohal. Sajandite vältel on osatud asju, olukordi ja inimesi seada koomilise vaatluse kõverpeeglisse, et sellest tunda puhtsüdamlikku rõõmu, irooniliselt kahjurõõmutseda teiste pahede üle või heatahtliku naeruvääristamisega kaasa aidata ebanähtuste parandamiseks. (Põldmäe 2001) Nõustun selle mõttega, et keerulisi asju koomiliseks mõelda on elutervem kui vaagida neid mõtteid raskepäraselt ja tõmbuda endasse. Rahvanaljand on sobiv esitada hoogsalt polka ette, kus kuulaja saab ette kujutada, kuidas siis see Holstre poiss orelijärgi tantsis.

Mõistujutud

Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on mõistujutt lühike, puhuti allegooriline jutustus, mille õpetlik mõte on kätketud teise nähtuse valdkonnast võetud sündmusse. (EKSS 2009 **Mõistujutt**)

Erinevates maades on ikka kombeks selgitada asju analoogia, mõistujutu või metafoori abil. Mõistujutu eesmärgiks on inimest ärgitada kaasa mõtlema asjade olemuse üle. (Hoff 1998) Kindlasti ei ole valitud jutud absoluutseks tõeks, vaid pigem üheks viisiks, kuidas asju seletada ja väljendada.

Koosseis

Kontserdi koosseisu valimisel lähtusin kursuseansamblites mängimise kogemusest, kus sain erinevate pillidega koosmängu proovida. Tenorsaksofoni kasuks otsustasin seetõttu, et ansamblilugudest ühe originaalsalvestusel mängib just tenorsaksofon. Tenorsaksofonil on minu arust sügavust, mahedust ja jõudu. Diplomikontserdil esitavad ansamblipalad minuga koos Kersti Lohu basskitarril, Kevin Kangur trummidel ning Riho Luhter tenorsaksofonil.

3.2 Esitusele tulevad palad

Esitusele tulevad palad on välja toodud allolevas tabelis. Iga loo puhul seletan lahti, miks ma just selle loo ja/või jutu valisin, enda mõtetest nende kohta ning kirjeldan iga pala seadet.

Pala de arv	Loo pealkiri	Koosseis	Loo päritolu	Algmaterjal
Nr. 1	Kas mäletad kevade õites	akordion	Akordionil mänginud Olavi Lehtmäe, 1999	
Nr. 2	Valss Kuimetsa Kaie järele	akordion	Valss nr 13 kogumikust “ eesti valssid wiilule” 1910 < Raplamaa, Juuru khk, http://eestiviul.rahvamuusika.ee/Valss_Kuimetsa_Kaie_jarele_97.htm	noot
Nr. 3	Polka	akordion	RKM, Mgn. II 957 c < Pärnu raj., Uulu, Soo t. [Pärnu] - H. Kokamägi, L. Briedis, KM ekspeditsioon < Mihkel Saar, 60 a (1963).	salvestus
Nr. 4	Serras - Reventlow	Akordion, basskitarr, trummid, tenorsaksofon	Folk music. Music form Denmark 2000 < Serras - Reventlow	salvestus
Nr. 5	Omaloominguline lugu	Akordion, basskitarr, trummid, tenorsaksofon	Aluseks on võetud “Kuldnaise” meloodia Paistu khk-st	noot

Tabel 1 Esitusele tulevad palad

Kas mäletad kevade õites

Valisin selle loo sellepärast, et olen diplomikontserdil lähtunud ideest, kus kontserdil oleksid esindatud erineva tempo ja karakteriga lood. Antud pala valimise põhjuseks on ka see, et see on isiklikult seotud minuga ja sümboliseerib minu muusika teekonna alguspunkti. Mingil määral on see mulle endale meeldetuletuseks ja inspiratsiooniks, miks ma alustasin akordioni mängimist.

Valisin sissejuhatavaks jutuks isikuloo, kus räägin, kuidas ma akordionit mängima tahtsin hakata ja kirjeldan seda hetke kui isa mängis kõõgis akordionil “Kas mäletad kevade õites”. Isikulooks on lugu, mis on pere kui rühma üks osa, kus räägitakse esivanematest või pere liikmetest. (Jaago 1997)

Pala algab ühehäälselt teema mängimisega, kus kaunistusi on minimaalselt. Esimeses läbimängus on saatehääles esimese ja kolmanda löögi peal madal burdoon. Loo arenedes lisan tertsi mängimise meloodiasse ja vasakus käes lisandub akordisaade. Olen püüdnud seda lugu võimalikult vähe seada ja varieerida meloodiaga põhikõlmkõlade piires.

The musical score is written on a single treble clef staff in 3/4 time, with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The melody consists of a series of quarter notes and half notes, with some measures containing beamed eighth notes. The score is divided into measures by bar lines, and the first measure is marked with a '5' below it. The melody is simple and melodic, with a clear sense of movement and rhythm. The score ends with a double bar line.

Valss Kuimetsa Kaie järel

Teiseks looks on meloodiabassidel mängitud Valss Kuimetsa Kaie järel. Pärast lihtsama ja rahvapärasema loo järgi oleks vahelduse mõttes hea mängida jälle valssi, kuid seekord mängin valsi meloodiabassidel. Meloodiabassidesüsteem tähendab seda, et vasakus käes on lisatud ümberlülitusfunktsioon, kus akordinupu all kõlab kindla kõrgusega üksiknoot. Seega on vasaku käega võimalik mängida meloodiaid mitmes oktavis.

Loo ette valitud jutt on järg muusikaga alustamise teekonnale. Kui oled teinud kindla valiku, siis selle valiku sees pead leidma enda koha ning see lugu sümboliseerib selle tee otsimist. Loo ette räägitud jutt annab taustainfo, kuidas pal animi ühe legend järgi tekkis.

Lugu hakkab melanhoolse saatehäälega meloodiabassidel, millele lisandub korduva meloodia liikumine paremas käes. Loo sissejuhatus on vabas tempo. Teema sissetulekul liigub harmoonia meloodia järgi. Lugu muutub iga läbimänguga intensiivsemaks ning kulmineerub vasakus käes madala saatehäälega, mis pärast seda hakkab vaibuma.

5

9

13

17

Polka

Seda polkat on mänginud Mihkel Saar akordionil. Salvestus on pärit 1963- ndast aastast Pärnumaalt Uulu kandist.

Valisin selle loo sellepärast, et annab kontserdile juurde rõõmu, hoogsust ja elavdab pärast kahte mõtlikku valssi kontserdi õhustikku. Selle loo ette valitud jutt on samuti lõbus ja räägib sellest, kuidas üks poiss tahab kangesti iga pilli järgi, mis ta kuuleb tantsida. Paraku juhtub see kirikus, kui ta esimest korda orelimängu kuuleb. Polka sümboliseerib lusti, tantsulisust ja rõõmu. Järg eneseotsingule on see, kui ei unusta teekonnast endast ja selles olevast positiivsest rõõmu tunda.

Pala algab teema läbimängimisega. Olen vältinud selle loo kindlat seadmist, vaid mängida 4-5 läbimängu ning varieerida meloodiaga.

Serras – Reventlow

Taani bändi Serrase või õigemini konkreetse loo sellelt bändilt avastasin Muusikamaja pärimusmuusikaklassi plaadikogumikke läbi kuulates. Valisin selle loo oma kontserdil just sellepärast, et selles on liikuvust, pidevat korduvat rütmikat ja loo kolmandas osas on minu jaoks vabanemise moment, kus teema muutub aeglaseks ja iga kordusega kasvab võimsamaks. Pala ette valitud lugu räägibki sellest, kuidas tuleks nautida ja kogeda muusikat (pirukat) ja siis hakata arutlema selle muusika mõtte üle.

Loo sissejuhatuseks on saatepartii põhinootide mängimine basskitarriga, kus akordion mängib pikka burdooni ja allaliikuvat meloodiat. Teema sissetulekul hakkab basskitarr põhisaadet mängima oktav ülevalt ning akordion alustab teemaga. Sama osa uuel läbimängul lisandub tenorsaksofon teemaga ning basskitarr liigub saatefaktuuriga oktav alla. Loo II osa on raskema kõlaga ning. Kolmandaks osaks on pikemate nootidega meloodia allaliikumine, kus kasvab välja mitmehäälsus. Pala lõpeb I osa läbimänguga.

The musical score is presented in four staves. The first staff, labeled (A), is in 4/4 time and features a complex, fast-paced melody with many beamed sixteenth notes. The second staff, labeled (B) and starting at measure 5, continues the fast-paced melody. The third staff, labeled (C), shows a slower, more melodic line with dotted rhythms. The fourth staff continues this slower melody, ending with a double bar line and repeat dots.

Omaloominguline lugu

Inimkeha on oma olemuse poolest rütmiline, siis leian, et rütmilise elemendi kasutamine muusikas on kõige mõjuvam minu jaoks. Muusikaterapeut Chava Sekeles'i järgi (1996) kasutati ekstaatilise seisundi esilekutsumiseks tugevat rütmilist stimulatsiooni, millel usuti olevat halbu jõude peletav mõju. (Rüütel 2003) Valisin viimaseks loo omaloomingulise loo, sest see annab edasi pala ette esitatava jutu idee, et tuleb arendada piisavalt tähelepanu, et olla kohal hetkes ning mõelda asjadele siis kui on selleks aeg, mitte enne seda.

Selle loo põhjaks on *house*-liku tunnetusega kahest akordist koosnev motiiv, mis kordub kuni tenorsaksofoni sooloni. *House*-liku tunnetuse all pean silmas seda, kus rõhutatakse takti rõhuta osasid, mis paneb tantsus aluse *jacking*-liigutusele, kus rindkere liikumisel muusikasse ette ja taha tekitab kehas laine efekti. Kindlasti ei ole see täiesti *house* stiilis muusika, vaid pigem mõjutatud sellest stiilist.

Lugu algab Paistust pärit "Kuldnaise" meloodiaga, millest loo edenedes areneb edasi kahest akordist koosnev rütmiline motiiv. Kahest akordist koosnev motiiv on esialgu vabas tempos, kus basskitarr mängib ainult esimest lööki kaasa. Sellele järgneb paus ja pärast seda akordi motiiv tempos, kus basskitarr alustab iga löögi peale mängimist ning trummid lisanduvad lihtsa saatefaktuuriga. Sellele järgneb loo teema mängimine tenorsaksofonil. Põhiteemale järgneb tenorsaksofoni soolo, kus loo taust muutub tunnetuselt raskemaks ja poole aeglasemaks. Pärast soolot jätkab tenorsaksofon teema mängimist meloodiat natuke varieerides ning akordion mängib kahte akordi arpedžona, kuhu lisandub vastavalt B ja A noodi burdoon bassipartiis. Ülejäänud pillid peale akordioni jäävad järjest vaiksemaks ning lõpuks jääb akordion akorde arpedžona mängima.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärgiks oli anda ülevaade minu muusikalisest arengust ja mõjutustest. Kirjalikus osas andsin analüüsiva ülevaate oma muusikalisest eelistusest tuginedes varasemale kogemusele muusikas. Tõin välja õpinguaastate jooksul olnud erialaõpetajad ja põhilised teemad, millele iga õpetaja tunnis keskendusin ja kuidas on need mind muusika teekonnal mõjutanud.

Diplomikontserdi ideeks oli viia kuulajad teekonnale, kus palasid täiendavad nende ette loetud vahejutud. Vahejuttudeks on valitud enda elust isikulooline jutt, Eesti rahvanaljand, pala nime taustalugu ning erinevatest maadest pärit mõistujutud. Kirjalikus osas seletan lühidalt lahti järgmised olulised mõisted: isikulooline jutt, rahvanaljand, mõistujutt, meel, meele lohutus ning meelelahutus. Annan lühikese ülevaate ka jutuvestmise traditsioonist Eestis. Diplomikontserdile valitud palad on erineva karakteriga ning erinevates helistikes mängitud, et kontserdi kõlapilt oleks vaheldusrikas.

Muusika ja juttude sidusa kulgemise võib lühidalt kokku võtta järgnevalt:

I pala – Igal inimesel on oma pagas ja varasemad kogemused nii muusikas kui mistahes teises loomingu valdkonnas, seepärast valisin looks jutu, mis on isiklikult minuga seotud ja sümboliseerib minu muusika teekonna algust.

II pala – Mingi valiku tehes, peame hakkam selle valiku sees endale kohta otsima. Valss Kuimetsa Kaie järele on sümboolselt see muusika sees olev otsimisprotsess, kus on nii kõrvalekaldumisi, tagasiminekuid kui ka positiivsust.

III pala – Kolmas lugu tõstab meeleolu ja süstib eelnevate mõtlikke lugude järel hoogsust. Lugu sümboliseerib ja tuletab meelde seda, et otsingute keskel tunda rõõmu teekonnast endast ja selles olevatest positiivsetest asjadest. Olen selles loos pööranud tähelepanu pala pealkirja tekkeloole.

IV pala – Neljas pala annab jõudu ja energiat veel juurde, sest tulevad ansamblilood. Neljas pala ja sellele eelnev jutt annavad edasi ideed, et enne tuleb kogeda ja nautida muusikat ja pärast seda võib hakata selle üle arutlema.

V pala – Viies lugu ja sellele eelnev jutt viivad tähelepanu kõige olulisemale. Muusika juures on oluline kohalolek. Kui hakkad pilli mängima, siis mängid pilli ega mõtle järgmisele asjale, mida tegema pead hakkama pärast pillimängu.

Diplomikontserdi ettevalmistamisel oli kõige keerulisemaks ansambli liikmetega kokkusaamine. On teada, et mai-juuni on kõige kiiremad ajad, kus kõigil on kooli ja kõige muuga palju tegemist. Siiski püüdsin kõigi plaanide ja tegemistega kursis olla, et siis sobivad ajad leida.

Lugude seadmisel olin vastuvõtlik ka teiste arvamuste ja mõtete suhtes. Ansambli lugude kokkumängude juhendamisel olin natuke ebakindel ja oleksin võinud rohkem endale selgeks mõelda, mida ma ansambli mängijatelt ootan. Proovid oleksid sujunud kiiremini ja poleks olnud nii palju teema korrutamist vaid juba ka vormile mõtlemine.

KASUTATUD KIRJANDUS

Eesti keele seletav sõnaraamat, 2009. Eesti Keele Sihtasutus <http://www.eki.ee/dict/ekss/> (23.05.15)

Eesti õigekeelsus sõnaraamat, 2013. Eesti Keele Sihtasutus
<http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=meel&F=M> (23.05.15)

Hoff, B. 1998. Puhh ja Tao. Tõlkinud Mait Talts
<http://www.sirp.ee/archive/1999/05.02.99/Kirjand/kirjand1-8.html> (06.05.15)

Jaago, T. 1997. Perepärimus. Rahvaluule ülemastme kursus.
<http://www.folklore.ee/rl/folkte/pere/pere1.htm> (11.05.15)

Kaiu valla koduleht <http://www.kaiu.ee/ajalugu> (11.05.15)

Päär, P. 1999. Tänapäeva folkloorist IV. Kuuldust-nähtust

Põldmäe, R. 2001. Eesti rahvanaljandid I <http://www.folklore.ee/rl/pubte/ee/nali/> (19.05.15)

Rüütel, E. 2003. Muusikamaagiast muusikateraapiani. Mäetagused nr. 22
<http://www.folklore.ee/tagused/nr22/eharyytel.htm> (06.05.15)

Rüütel, I. 1999. Laps ja Folkloor. Tallinna Pedagoogika Ülikool

Sildoja, K. 2010. Viiulimuusika repertuaarikogumik <http://eestiviiul.rahvamuusika.ee> (08.05.15)

Sildoja, R. 2004. Lõõtspillid. <http://rahvamuusika.ee/?s=211> (29.05.15)

Õunapuu, L . 2010. Üliõpilaste kirjalike tööde vormistamise juhend
http://www.kultuur.ut.ee/sites/default/files/vka/uliopilaste_kirjalikud_tood_25_04_2014.pdf
(14.04.2015)

LISAD

LISA 1 Kontserdil esitatavad jutud

JUTT 1 Isikulooline jutt

Ühel päeval, aastaid tagasi, kui olin 8 aastane, kuulsin kortermaja esimesel korrusel pillimängu. Eks see meie korterist tuli. Läksin kööki ja nägin, et mu isa mängis akordionit. Ta istus, sinine Firotti pill süles, ja mängis teise ja kolmanda sõrmega bassidel akordionit. Selleks looks mida ta mängis oli “Kas mäletad kevade õites”. Pärast seda kui olin seda pala kuulnud, teadsin, et tahan ka seda mängima õppida ja läksin muusikakooli akordionit õppima.

JUTT 2 Kaiu ja Kuimetsa nimede omavahelisest seosest

Kunagi väga vanal ajal, kui Eestimaal olnud vähe inimesi, otsinud üks mees endale naist. Tulles läbi inimtühjade metsade, näinud ta praeguse Kaiu kohal ees kõndivat naist. Mees hüüdma: "Kai-uuu! Kai-uuu!", et naine teda ootaks. See aga kartnud võõrast meest ja kiirendanud sammu. Kuskil praeguse Kuimetsa kohal kadunud naine lõplikult mehe silmist. See ohanud: "Kadus kui metsa!" - sealt siis Kuimetsa nimi. (Kaiu valla koduleht 2015)

JUTT 3 Poiss hakkab kirikus tantsima. (RAHVANALJAND)

Keegi Holstre mees armastanud alati pühapäeviti ja töö-vaheaegadel pilli mängida, ja temal olnud ka kodus mitmesuguseid pille. Temal olnud ka veike poeg Jaani-nimeline, see armastanud alati tantsida,. Iga kord, kui isa pilli kätte võtnud, ütelnud isa: “Jaan, koradi pärat, maru valla!” Siis Jaan vehkinud tantsu kogu aeg, kui isa mängis. Kord sõitnud isa pühapäeva hommikul kirikusse ja võtnud poeg Jaani ka esimest korda ligi. Seni istus Jaan rahulikult isa kõrval pingis, aga kui orel algas healitsema, siis hüppas Jaanike pingist välja ja ütles: “Isa, koradi pärat, maru valla! No seast pilli meil kodus küll ei ole!” Isal oli paljugi tegemist, enne kui suutis rahustada oma tantsuhimulist poega.

ERA II 256, 176/7 (5S) < Viljandi, Vana-Võidu v. - J. Kala (1939).

JUTT 4 Parem pirukat süüa

Üks mees soovis saada tõelise Meistri õpilaseks. Meistri juurde tulnud, tahtis ta valiku õigsust kontrollida ja esitas Meistrile küsimuse: “ Lugupeetud õpetaja, ka oskate seletada, mis on elu eesmärk?”

“ Ei” kõlas vastus.

“Aga seda, mis on elu mõte?”

“Ei” oli jällegi vastus.

“Oskate siis midagi öelda surma ja hauataguse elu kohta?”

“Ei” vastas Meister kolmandat korda.

Mees lahkus pettunult. Õpilased olid jahmunud: kuidas võis nende Meister näidata end nii ebasoodsas valguses. Meister aga rahustas neid: “ Mis kasu on sellest kui tead elu eesmärki ja selle mõtet, aga pole tundnud selle maitset? Parem pirukat süüa kui arutada piruka olemuse üle.”

JUTT 5 Kui ma seisan, siis ma seisan

Tuntud meditatsiooniguru pidas loengut. Kuulajad, kes vaevlesid stressi, ajapuuduse ja kohustuste koorma all, palusid meistril seletada, kuidas tal õnnestub hoolimata paljudest toimetustest ja tihedast ajakavast end vaimselt koondada ja sisemist rahu säilitada.

Meister vastas: „Kui ma seisan, siis ma seisan. Kui ma kõnnin, siis ma kõnnin. Kui ma istun, siis ma istun. Kui ma söön, siis ma söön. Kui ma räägin, siis ma räägin.“ „Seda teeme ju meiegi,“ ütlesid küsijad arusaamatuses. „Aga mida te veel teete?“ Meister vastas taas: „Kui ma seisan, siis ma seisan. Kui ma kõnnin, siis ma kõnnin. Kui ma istun, siis ma istun. Kui ma söön, siis ma söön. Kui ma räägin, siis ma räägin.“ Kuulajad ei saanud aru: „Seda teeme ju meie ka.“ Seepeale vastas Meister: „Te eksite! Kui te istute, siis te juba seisate. Kui te seisate, siis te juba jooksete. Kui te jooksete, siis te olete juba kohale jõudnud.“

SUMMARY

The aim of this paper is to give an overview of my diploma concert which will take place on 8th of June in Traditional Music Center in Viljandi at 17:00 PM. The title of the concert is “Entertainment – solace of the mind”.

I will give a short overview about my previous experience with music and describe my tutors in Viljandi Cultural Academy. Every selected tune has symbolic meaning for me and the stories before the tunes fix the thoughts upon ideas like being in the presence, experience, the meaning of making music etc.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Anne Lehtmäe

(autori nimi)

(sünnikuupäev: 07.12.1989)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
“Meelelahutus – meele lohutus“,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Juhan Suits,

(juhendaja nimi)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, **01.06.2015**

